

12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 2. ÜNİTE – HİKÂYE

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

Bir Saatlik Telâki (Mustafa Kutlu)

- Cumhuriyet Dönemi hikâyeciliğinin önemli yazarlarından biri olan **Mustafa Kutlu**, “**Bir Saatlik Telâki**” adlı eserinde Anadolu’daki köy, kasaba ve şehirde yaşayan sıradan insanların yaşamdan beklentilerini, üzüntülerini, hayal kırıklıklarını bir tren istasyonunda anlatmaya çalıştığı bir hikâyesidir.
- Yazar, bu eserde bir saatlik zaman dilimi içinde yaşanan bir olayı gerçekçi bir dille ve duygusal özellikler barındıran bir anlayışla anlatmaya çalışmıştır. Gerçekçi bir bakış açısının kullanıldığı bu hikâyede yazar son derece canlı bir tasvir anlayışını kullanmıştır.
- **Mustafa Kutlu**, “**Bir Saatlik Telâki**” adlı eserinde modern romanlarda görülen iç konuşma tekniğini kullanmıştır.
- Bu hikâyenin de yer aldığı **Ortadaki Adam** adlı eserde Mustafa Kutlu, toplumsal değişmelerle birlikte köyden şehre göç etmek zorunda kalan insanların yaşamını ve çarpık şehirleşmenin getirdiği sıkıntıları anlatmıştır.
- Hikâyenin önemli özelliklerinden biri de bireysel ve toplumsal olayların iç içe geçmesidir. **Mustafa Kutlu**, hikâyelerinde en çok İslam kültürüne, tasavvufa ve geçmiş kültürler birlikte insanın iç dünyasındaki çalkantılara yer vermiştir.
- Son derece samimi ve sade bir dille kaleme aldığı hikâyelerinde **İslami inanç ve duyarlılık** anlayışını modern bir şekilde okuyucusuna sunmuştur.

1950 Öncesi Hikâyenin Önemli Temsilcileri

- Memduh Şevket Esendal
- Sait Faik Abasıyanık
- Sabahattin Ali
- Haldun Taner

1950 Sonrası Hikâyenin Önemli Temsilcileri

- Orhan Kemal
- Oktay Akbal
- Necati Cumalı
- Orhan Duru
- Mustafa Kutlu

Mustafa Kutlu (1947 – ...)

- Erzincan’da doğan yazar, Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuştur.
- Son otuz yılın hikâye türündeki en önemli yazarlarından biridir.
- Bireyin iç dünyasını esas alan hikâyeler kaleme almıştır.
- “**Uzun hikâye**” olarak adlandırdığı hikâyeleriyle edebiyatımıza yeni bir anlayış getirmiştir.
- Hikâyelerinde Türk kültürüne ait duyarlılıkları İslami bir anlayışla yoğurduğu tasavvufu ele almıştır.
- Eserlerinde, Anadolu insanının derinliğini modern çağa yönelik eleştirileriyle birlikte yansıttı.
- Toplumsal ve kültürel değişimi ustalıkla ele alan sanatçı, eserlerinde milli, manevi ve ahlaki değerler üzerine kurgulanmış bir hikâye anlayışı geliştirmiştir.

Önemli Eserleri

Hikâye: **Uzun Hikâye, Ortadaki Adam**, Yoksulluk İçimizde, Ya Tahammül Ya Sefer, Yokuşa Akan Sular, Bu Böyledir, Sır hikâye
Deneme – İnceleme: Şehir Mektupları, Akasya ve Mandolin, Yoksulluk Kitabı
Çocuk Kitabı: Yıldız Tozu

Oğuz Atay, Korkuyu Beklerken (Demiryolu Hikâyecileri – Bir Rüya)

- **Postmodern roman ve hikâyeciliğin öcüsü olan Oğuz Atay**, bu eserde gerçekçi bir bakış açısı kullanarak son derece etkili bir üslup anlayışıyla iç dünyasını anlatmaya çalışmıştır.
- Duygu ve düşünce dünyasını, yaşadığı zorlukları iç konuşma tekniği ile ele alan **Oğuz Atay**, dönemin eleştirisini çağın gerçeklerine uygun bir şekilde ifade etmiştir.
- **Oğuz Atay**, 1960 sonrası Cumhuriyet hikâyeciliğinde geleneksel anlatımın dışına çıkarak oluşturduğu eserleriyle edebiyatımızda yeni bir anlayışın ortaya çıkmasını sağlamıştır.

- Yazar **Demiryolu Hikâyecileri** adlı eserinde psikolojik çözümlere ağırlık vermiş, alışlagelmiş tema ve anlayışlardan sıyrılarak roman ve hikâyeciliğimize yeni arayışlar kazandırmıştır.
- Modernist anlayışla oluşturulan bu eserde farklı teknikler kullanan yazar, **bireyin iç dünyasının** karmaşıklığından hareketle gerçekliğe ulaşmaya çalışmıştır.
- **Modernist eğilim** taşıyan eserler kaleme alan **Oğuz Atay** toplumla birlikte bireyi de önemseyerek dönemin toplumsal şartlarını eleştirel bir bakış açısıyla aktarmaya çalışmıştır.
- Geleneksel hikâyeciliğimizde hikâyenin en önemli unsurları olan olay, kişi ve çevre unsurları yerine, imge, simge, ironi, bakış açısı gibi çağrışımlar ön plana çıkarılmıştır.
- Modernist eserlerde işlenen insanlar, karmaşık ve çok yönlü olarak ele alınmış ve bu yolla bireyin toplumla çatışması ve yalnızlığı sıradan bir zaman akışıyla aktarılmaya çalışılmıştır.

Modernist Yazarlar

- **Oğuz Atay**
- Ferit Edgü
- Bilge Karasu
- **Orhan Pamuk**
- Adalet Ağaoğlu
- Nezihe Meriç
- Pınar Kür
- Latife Tekin
- **Yusuf Atılgan**

Oğuz Atay (1934 – 1977)

1. Cumhuriyet Döneminin en önemli roman ve hikâye yazarlarından.
2. **Postmodern romanın öncüsüdür.**
3. Hikâye ve roman türünde son derece önemli eserler kaleme almıştır.
4. Eserlerinde toplum kurallarıyla çatışan aydınların iç dünyasını işlemiştir.
5. Toplumsal yergi, alay ve ironinin iç içe olduğu hikâyelerinde iç konuşma, diyalog, hiciv, taklit, yabancılaştırma gibi teknikleri kullanmıştır.
6. Modernleşme sürecindeki bireylerin yaşamlarını, toplumdan kopuşlarını ve

özellikle iç çelişkilerini başarılı bir şekilde anlatmıştır.

7. Yazar özellikle **Rus yazar Dostoyevski**'den etkilenmiştir.
8. **Tutunamayanlar** romanıyla yeni bir anlayış getirmiş, edebiyat dünyasında önemli tartışmalara yol açmıştır.

Önemli Eserleri

- Roman:** Bir Bilim Adamının Romanı, Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Eylembilim
Hikâye: Korkuyu Beklerken
Tiyatro: Oyunlarla Yaşayanlar
Hatıra: Efendi Kaptan Kurtar Bizi

Adalet Ağaoğlu, Hadi Gidelim (Karanfilsiz Hikâyesi)

- Hikâyenin başkışisi el sanatlarıyla uğraşan emekliliği gelmiş yaşlı bir insandır.
- Bu hikâyede yazar, teknolojik gelişmeler karşısında el sanatlarıyla uğraşanların karşılaştığı zorlukları anlatmaya çalışmıştır. **Karanfilsiz hikâyesi**, modernleşmenin insanlar üzerindeki etkisini ve el emeğiyle yapılan işçiliğin zamanla önemini kaybolmasını konu edinir.
- **Adalet Ağaoğlu**; bu hikâyesinde kahramanın iç dünyasından yola çıkarak ve kahramanı konuşturarak onun gelişmeler karşısındaki duygu ve düşüncelerini aktarmak istemiştir.
- Modernist bir anlayışla bu eseri kaleme alan **Adalet Ağaoğlu**; gerçeklikten ve toplumdan uzak olmayan bir anlayışı bu eserinde yansıtmıştır.
- Adalet Ağaoğlu, modernizm anlayışından hareket ederek yerleşik kuralları ve toplumun sıradanlığını eleştirme düşüncesi ile gerçeklerin göründükleri gibi olmadığı anlayışını aktarmak istemiştir.

Adalet Ağaoğlu (1929 – ...)

1. Ankara'da doğan sanatçı, Ankara Kız Lisesi ve Ankara Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi.
2. Cumhuriyet Dönemi roman, hikâye ve tiyatro yazarlarından.
3. Sanat hayatına Ankara Radyosu'nda dramaturg olarak başlamış, kendine özgü anlatım biçimleri geliştirerek önemli eserler yazmıştır.

4. Eserlerinde doğa, toplum ve zaman ilişkilerini bireyin iç dünyasındaki yansımalarından hareketle ele almıştır.
5. Toplumun çalkantılı dönemlerinin bireyler üzerindeki etkilerinden yararlanarak eserler kaleme almıştır.
6. Yazar, bir “**zaman ustası**” olarak değerlendirilmiştir.
7. Roman ve hikâyelerinde ironi ve bilinç akışı tekniklerini kullanmıştır.
8. Ölüm, korku, kadın-erkek ilişkileri, özgürlük, başkaldırı ve aşk gibi konularda roman ve hikâye yazmıştır.
9. **Önemli:** İlk romanı “**Ölmeye Yatmak**”, ilk hikâyesi ise “**Yüksek Gerilim**” adlı eserdir.
10. “**Fikrimin İnce Gülü**” adlı romanı “**Sarı Mercedes**” adıyla filme çekilmiştir.

Önemli Eserleri

Roman: “Dar Zamanlar” üçlemesi (Ölmeye Yatmak, Bir Düşün Gecesi, Hayır)
Fikrimin İnce Gülü, Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı, Dert Dinleme Uzmanı
Hikâye: Yüksek Gerilim, Hadi Gidelim, Sessizliğin İlk Sesi
Tiyatro: Evcilik Oyunu, Tombala

Füruzan, Parasız Yatılı Hikâyesi

- **Füruzan** bu hikâyesinde, okuyucuyu bazı toplumsal sorunlar konusunda düşündürmek amacıyla bir anne ve kızının yoksul yaşamını konu edinmiştir. Anne ve kızın çektikleri sıkıntıları anlatırken onların hayallerini ve ümitlerini de okuyucuya aktarmak istemiştir.
- Basit bir konu çerçevesinde ve sıradan insanların kahraman olarak seçildiği bu hikâyede dikkat çeken en önemli özellik, yazarın son derece **etkili bir anlatım tarzıyla** bu konuyu okuru etkileyecek bir duruma getirmesidir.
- **Modernist hikâye** ve romanlarda görülen kronolojik zaman akışı bu eserde kırılarak, çeşitli zaman dilimlerinin bir araya getirilerek aktarılmasını sağlamıştır.
- Yazar, bu hikâyeyle **bireylerin iç dünyasını** ve durumunu gerçekçi bir dille anlatmıştır. Bu hikâyede yer alan mekânlar, olaylar, hatıralar, çağrışım ve tesadüfler kahramanların ruhsal durumuna ve toplumdaki yerine göre özenle seçilmiş unsurlardır.

- Hikâyede son derece gerçekçi bir tasvir söz konusudur. Yazar, oluşturduğu anlatım tarzıyla bu gerçekliği okura aktarmak istemiş ve okuru hikâyenin içinde yer almasını sağlamıştır.

Füruzan (1935 – ...)

- Cumhuriyet Dönemi yazarlarından olan sanatçı ortaokuldan sonra eğitimini yarıda bırakmıştır.
- Edebiyatın birçok türünde eser kaleme alan sanatçı, özellikle hikâyeleriyle tanınmıştır.
- Eserlerinin çoğunda gurbet duygusu üzerinde duran sanatçı, hikâye kahramanlarını abartısız, iyimser bir bakış açısıyla anlatmıştır.
- Füruzan, eserlerinde olaydan çok betimlemelere ve çözümlemelere yer vermiştir.
- “**Parasız Yatılı**” hikâyesi ve “**47’liler**” adlı romanıyla ödüller almıştır.
- Hikâye ve romanlarında en çok yoksulluk ve yalnızlıkla mücadele eden kadın ve çocuk kahramanlarının yaşamlarını ele almıştır.

Önemli Eserleri

Hikâye: Parasız Yatılı, Kuşatma, Benim Sinemalarım, Gecenin Öteki Yüzü, Gül Mevsimidir
Roman: 47’liler, Berlin’in Nar Çiçeği
Tiyatro: Kış Gelmeden
Röportaj: Yeni Konuklar

Küçürek (Minimal) Hikâye

1. Bazen bir cümleden oluşan çok kısa hikâyelerdir.
2. Yazarın dile hâkimiyetinden ve sözcüklerle oluşturduğu yoğunluktan ortaya çıkan bir türdür.
3. Betimlemeye ve çözümlemeye dayanmayan, yalnızca bir anın saptaması olan anlatılardır
4. Az sözle çok şey ifade edilmeye çalışılır.
5. Bu hikâyeler **kısalık, yoğunluk ve birlik** olmak üzere üç kural üzerine kurgulanmıştır.
6. Küçürek hikâyelerde amaç, okuyucu üzerinde sanatsal bir etki oluşturmaktır.
7. Bu hikâyelerde zaman-mekân ayrıntıları yer almaz.
8. **Ferit Edgü**, Haydar Ergülen, Hulki Aktunç, Necati Tosuner, Vüs’at O. Bener, Murat Yalçın küçürek hikâye türünün önemli temsilcileridir.

Ferit Edgü (1936 – ...)

1. Cumhuriyet Dönemi'nin öykü, roman ve deneme yazarıdır.
2. Eserlerinde daha çok çevreye uyum sağlayamayan zengin kesimlerin, aydınların ruhsal bunalımlarını işledi.
3. “Bir Gemide” hikâyesi, “Eylül'ün Gölgesinde Bir Yazdı” romanı, “Ders Notları” adlı denemesiyle ödüller almıştır.
4. Edebiyatla ilgili araştırma kitapları ve makaleleri ile büyük başarı kazandı.
5. Farklı dil ve anlatım biçimleri kullanmıştır.
6. Gözlemlerinden ve yaşamından yola çıkarak küçürek hikâye türünde eserler kaleme almıştır.
7. Ayrıca tiyatro türünde Batı'dan birçok oyun çevirisi de yapmıştır.

Önemli Eserleri

Roman: Kimse, O/Hakkâri'de Bir Mevsim, Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı

Deneme: Yazmak Eylemi, Şimdi Saat Kaç?

Hikâye: Kaçkınlık, Bozgun, Bir Gemide, Av, Çılgılık, Doğu Öyküleri

www.edebiyatokulu.com

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi

